

گزارش يك مورد بیماری دیستوماتوز کبدي در انسان

دکتر حیدر اعینی * دکتر ابوالحسن طلوعی **

آلودگی در انسان مشاهده نموده که دو مورد آن دیکروسولیوم
دندریتیکوم و بقیه فاسیولایفانتیکا بوده است .

فتاحی در سال ۱۳۴۷ ضمن مطالعه درباره انوزینوفیلی
در مناطق ساحلی بحر خزر ۱۸ مورد آلودگی نزد انسان گزارش
کرده است .

فرید در سال ۱۳۵۰ سه مورد از منطقه اصفهان و در
همین سال خنجی و همکاران (۱۹۷۱) يك مورد و محسنین و
ابراهیمی (۱۹۶۹) يك مورد و مجیدی آهی (۱۹۵۹) يك مورد از
تهران گزارش نموده اند، يك مورد آلودگی در تیروئید را عدل
و صدیقی (۱۹۵۶) از تهران گزارش نموده اند .

مورد جدید

بیمار خانم فـكـ ۵۰ ساله ساکن تهران خانه دار که مدت
پنج سال ناراحتی گوارشی (نفخ شکم و گاهی درد) داشته تحت رژیم
غذائی بوده و از خوردن سبزیجات خام در طول این مدت
خودداری میکرده است. در طول یکسال اخیر چهار بار دچار
درد شدید در ناحیه هیپوکندر راست شده اغلب تهوع و استفراغ
داشته است. درمانهای سمپتوماتیک تأثیر چندانی در بهبودی بیماری
نداشته است، کبد بیمار قدری بزرگتر از طبیعی و از حد دنده ها
تجاوز کرده و در فشار قدری دردناک می باشد .

بیمار چهار سال پیش به گنبد کوس و سال گذشته به مشهد
و دوماه قبل از بستری شدن به بندر پهلوی و ساری مسافرت
نموده است .

علائم پاراکلینیک - در رادیوگرافی از مجاری صفراوی

دیستوماتوز کبدي : آلودگی ویژه دامها به یکی
از انواع ترماتودها میباشد که بطور اتفاقی در نتیجه عدم رعایت
اصول بهداشت در مصرف سبزیجات خام در انسان نیز
دیده میشود .

عامل بیماری کرمی است بنام «دو» یا کپلک که از شاخه
کرمهای پهنی بنام Plathelminthe و کلاس Trematode و دارای
میزبان واسطی از انواع حلزون میباشد . لاروانگل بصورت
متاسرکر از راه دهان وارد معده و روده شده و لارو آزاد شده
و ارد جریان خون میشود و سپس کرم بالغ در مجاری صفراوی مستقر
میگردد. استقرار کرم بالغ در سایر اندامها مثل ریه و بافت همبند
و عضلات و غده تیروئید نیز مشاهده شده است. [۳]

طول عمر کرم بالغ در انسان ۱۳-۹ سال تخمین زده
میشود و احتمالاً اغلب این کرمها در طول یکسال اول آلودگی
از بین میروند. [۱]

سوابق مطالعاتی در ایران

بررسیهایی که دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات
بهداشتی در زمینه دیستوماتوز کبدي بعمل آورده است بقصر
زیر میباشد :

آلودگی دامها در گیلان ۲۱٫۵ درصد و در مازندران
۱۲ درصد، در دزفول ۳۱ درصد و در تهران طبق گزارش کشتار-
گاه تهران ۲۷ درصد بوده است .

از نظر آلودگی انسان، سهرابی و همکاران طی مطالعاتی که
در سال ۱۳۴۶ در نواحی سواحل بحر خزر انجام دادند ۱۱ مورد

اطمینان از نظر وجود انگل پس از مرخص شدن همه هفته به مدت یک ماه آزمایش مدفوع از نظر تخم انگل بعمل آمده و همه منفی بوده است.

بحث

مطالعاتی که در زمینه بیماری دیستوماتوز کبدی در ایران توسط دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی در مناطق مختلف کشور بعمل آمده نشان میدهد که آلودگی دامها به این بیماری زیاد و شیوع آن نیز نزد انسان قابل توجه است و حداکثر آلودگی در مناطق سواحل بحر خزر و بلوچستان و خوزستان بوده است. متأسفانه از نظر اپیدمیولوژی این بیماری، مطالعات زیادی انجام نگرفته و هنوز نکات تاریکی از نظر اپیدمیولوژی بیماری نزد انسان موجود است و اکثر موارد بیماری روی تخت عمل جراحی تشخیص داده و موارد خفیف بیماری شناخته نمیشود. مطالعات انستیتو تحقیقات بهداشتی با آزمایشهای مدفوع و رژیم بدون جگر مؤید این امر میباشد و جادارد توجه پزشکان و مسئولین طب پیشگیری را نسبت به این مسئله جلب نماید.

علائم اتساع مجاری صفراوی (کولدوک) مشاهده گردید. در آزمایش خون ائوزینوفیلی (۲۸ درصد) و مختصری کم خونی داشته است.

بیمار در فروردین ماه ۱۳۵۰ تحت عمل جراحی قرار گرفت، مجرای کولدوک باز شد جدار کولدوک نیم سانتی متر ضخامت داشت و داخل آن جوانه های التهابی فراوانی مشاهده گردید. در ضمن تعداد ۹ عدد کرم فاسیولا هپاتیکا مشاهده گردید که بوسیله پنس خارج گردید. دریچه اودی (Oddi) بعلت التهاب مزمن تنگ شده بود و بابوژی فلزی گشاد شد و پس از گذاشتن سوند T در مجرای کولدوک و درن در فضای شکم جدار دوخته شد. در رادیوگرافی پس از عمل جراحی دریچه اودی باز بوده و ماده حاجب به آسانی وارد دوازدهه گردید. ضمناً صفراوی خارج شده مرتباً از نظر تخم انگل آزمایش شده و منفی بوده است. بیمار پس از ۱۲ روز مرخص گردید حال بیمار خوب و تمام نارسا احتیهای گوارشی سابق مرتفع شده بود و جهت

REFERENCES

- 1- Majidi - Ahi, H. Two cases of cholecystitis with Fasciola hepatica in Iran. Theses No. 3252. School of Medicine of Tehran University, Tehran, 1959.
 - 2- Adle, Y. and Sadigh - A case of Fasciola hepatica in Thyroid gland. *J. of Medical School of Tehran*, 13: 592-593, 1959.
 - 3- Farid, H., Human Infection with Fasciola hepatica and Dicrocoelium dendriticum in Isfahan Area, central Iran. *The J. of Parasitology*, 57: 1, 1971.
 - 4- Hanjani, A., Arfaa, F., A case of cholecystitis with Fasciola hepatica. *J. Acta. Medica.*, In press, 1971.
 - 5- Mohsenin, H. and Ebrahimi M.A., Human Fascioliasis in Iran Report of a case with Fasciola hepatica in Biliary Ducts, *Bull. Soc. Path. Exot.*, 5: 871-874, 1969.
- ۶ - دکتر سهرابی، بیماریهای مشترک انسان و دام پزشکی در خدمت بهداشت عمومی، سومین کنفرانس دامپزشکی ایران - نشریه، ات ب ۱۶۷۹ سال ۱۳۴۸.
- ۷ - سید نصرالله فتاحی، بررسی ائوزینوفیلی در شمال ایران - پایان نامه شماره ۱۵۲۷ دانشکده داروسازی ۴۷۰ - ۱۳۴۶
- ۸ - دکتر سیکبار، نشریه شماره ۱ - پ ۶۰۶۹/۲۰ انستیتو تحقیقات بهداشتی سال ۱۳۴۱.
- ۹ - دکتر سیکبار، انتشار جغرافیائی فاسیولا هپاتیکا، نامه دانشکده پزشکی سال هفدهم - شماره سوم صفحه ۲۵۱ سال ۱۳۳۸